

Rijksoverheid

Kernboodschap 'Inkopen met impact'

Bijlage 5 bij Strategisch Categorieplan Consumptieve Dienstverlening

Bijlage 5: Kernboodschap ‘Inkopen met impact’

Duurzaam, sociaal en innovatief inkopen is het nieuwe normaal

In Nederland staan we voor grote opgaven. Om er een paar te noemen: we willen de gevolgen van klimaatverandering aanpakken, we willen de ontwikkeling naar een circulaire economie versnellen en we willen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt baankansen creëren. Ook willen we voorkomen dat kinderen en andere kwetsbare groepen buiten onze landsgrenzen onder slechte omstandigheden in productieprocessen worden ingezet. De innovatiekracht van onze economie is een belangrijk bron van slimme en blijvende oplossingen daarvoor. Het kabinet ziet de rijksinkoop daarvoor als krachtig instrument. Eind 2019 stuurden de ministers hun rijksinkoopstrategie ‘Inkopen met impact’ naar de Tweede Kamer. Daarmee markeerden zij een kantelpunt in het denken over het opdrachtgeverschap van de rijksoverheid en de samenwerking met de markt: alle inkoop gebeurt voortaan standaard duurzaam, sociaal en innovatief.

Als Rijk kopen wij jaarlijks voor ruim 10 miljard euro in bij vele bedrijven. Met de andere overheden samen loopt dat bedrag zelfs op tot rond de 73 miljard euro. Met die inkoop kunnen en willen wij een verschil maken. Het Rijk heeft ook een voorbeeldrol voor de rest van Nederland. Wij willen laten zien dat het kan. Dat je door sociaal, innovatief en duurzaam in te kopen bij kunt dragen aan een beter klimaat, aan de ontwikkeling naar een circulaire economie en aan meer baankansen. Dat vraagt iets van ons allen: van opdrachtgevers, inkopers, markt en andere partners samen.

Het kan!

We weten dat het kan, en ook hoe; maatschappelijk effect realiseren via inkoop is niet nieuw. We boeken al goede resultaten, met een aanpak die ook internationaal als voorbeeld dient. Onze cijfers laten zien dat we in twee jaar net zo veel CO₂ hebben gereduceerd als door 600.000 Nederlandse huishoudens wordt verbruikt. De markt en het Rijk hebben samen in een jaar tijd 42 proeftuinen opgezet om baankansen te creëren voor mensen voor wie werk niet vanzelfsprekend is. Maar er zit meer in, en er is ook meer nodig, anders halen we de doelstellingen niet. ‘Bijdragen aan duurzame, sociale en innovatieve groei’ moet de ‘default-instelling’ worden in elk inkooptraject.

Schouder eronder

Inkopen met impact is een nadrukkelijke opdracht voor beleid, opdrachtgevers en inkopers van de rijksoverheid. En we pakken die opdracht op in partnerschap met de markt. In transitieplatforms zetten we de schouder eronder en zorgen we ervoor dat we de doelen die we onszelf stellen, realiseren. Dat gaat niet vanzelf, en het levert ook dilemma’s op. Mag duurzaam soms ook duurder zijn? Hoe snel mogen we verwachten dat de markt op onze vraag inspeelt? Welke inkoop zet echt zoden aan de dijk? Daarom gaan we ook volgen hoe het ervoor staat. Met als doel gericht te kunnen sturen op snellere, betere en meer impact, en afgewogen keuzes te maken.

Hoofddoelen

De visie, doelen en wijze waarop de Rijksoverheid bedrijfsvoering en inkoop inzet om de verduurzaming van Nederland te bevorderen zijn voor een belangrijk deel vastgelegd in het Klimaatakkoord (hoofdstuk D10 Voorbeeldrol Rijksoverheid) en de door de Ministerraad vastgestelde inkoopstrategie Inkopen met Impact. De leidende doelen zijn (zoals vastgesteld in het klimaatakkoord en in de inkoopstrategie Inkopen met Impact):

- 1 Klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2030 (thema’s klimaat, energie, mobiliteit).
- 2 50% minder primair grondstoffengebruik realiseren in 2030 en volledig circulair zijn in 2050 (thema circulair).

- 3 Arbeidsparticipatie stimuleren, onder meer door het creëren van 5000 participatiebanen (thema social return).
- 4 Internationale productieketens verduurzamen door het voorkomen of aanpakken van misstanden op het gebied van arbeidsomstandigheden, mensenrechten en milieu (thema internationale sociale voorwaarden).
- 5 Innovaties stimuleren, onder meer door op te treden als launching customer (thema innovatie).

We richten ons daarbij vooral op die productgroepen waarmee we het meeste effect kunnen bereiken. En werken daarnaast met specifieke doelen voor energie, infrastructuur, gebouwen, mensen, ICT, transport en vervoer en kantoorfaciliteiten en diensten. Bijvoorbeeld het in 2030 realiseren van 50% energiebesparing in de rijkskantoren, een volledig zero-emissiewagenpark in 2028, 20% CO₂-reductie per m² asfalt in alle aanleg- en onderhoudsprojecten van Rijkswaterstaat en 10 circulaire bedrijfsvoeringscategorieën in 2023.

Wat is duurzaam, sociaal en innovatief?

Duurzaam: klimaatneutraal en circulair inkopen.

Om de klimaatverandering tegen te gaan wil het kabinet in 2050 de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO₂, terugdringen tot bijna nul. Het Nederlands energiesysteem moet daarom schoon, betaalbaar en kansrijk zijn voor nieuwe technologieën. In het Klimaatakkoord is opgenomen dat de rijksoverheid via de eigen inkoop en bedrijfsvoering een bijdrage levert aan de duurzame transitie van Nederland. Onder andere door energie te besparen, over te schakelen op hernieuwbare bronnen en resterende emissies te compenseren.

Naast het klimaatprobleem is er wereldwijd sprake van een enorme groei in de vraag naar grondstoffen. In de afgelopen eeuw zijn we met elkaar, wereldwijd, 34 keer meer grondstoffen en 12 keer meer aardolie gaan gebruiken. Het kabinet erkent de noodzaak om de ontwikkeling naar een circulaire economie te versnellen en ziet daarin kansen voor het bedrijfsleven, werkgelegenheid, het behoud van biodiversiteit en het tegengaan van de plastic soep. Ook vergroot een circulaire economie de voorzieningszekerheid in een wereld waarin de concurrentie om schaarse grondstoffen zal toenemen. Denk bijvoorbeeld aan (kritieke) grondstoffen die nodig zijn voor de energietransitie, zoals lithium of kobalt die worden gebruikt in de accu's van elektrische auto's.

Een belangrijke nationale doelstelling is een volledig circulaire economie in 2050 en een halvering van het primairegrondstoffenverbruik in 2030. Daarom is ook circulair inkopen een belangrijke opdracht voor de rijksoverheid. Onder meer gestuurd door de ambitie om vanaf 2021 samen met andere overheden 1 megaton CO₂ (1 miljoen ton) te besparen via klimaatneutraal en circulair inkopen.

Sociaal: inkoop benutten voor beter werk, inzet en bescherming van kwetsbare groepen.

Van een duurzame transitie kan alleen sprake zijn als dit niet ten koste gaat van mensen. Dat betekent dat we bij de transitie naar een klimaatneutrale en circulaire economie ook integraal inzetten op de sociale aspecten, zoals social return en het toepassen van Internationale Sociale Voorwaarden. Het rijksbeleid is erop gericht om zo veel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen.

Het Rijk zorgt ook voor een goed sociaal klimaat voor werknemers in zijn internationale toeleveringsketens. Zij hebben recht op goede arbeidsomstandigheden. Schendingen van mensenrechten en milieuvervuiling moeten worden tegengegaan. Om beter grip te krijgen op de arbeidsomstandigheden in de productieketen past de rijksoverheid Internationale Sociale Voorwaarden toe.

Ook werken we met de code Verantwoordelijk Marktgedrag. Deze code is gericht op het verbeteren van verantwoordelijk marktgedrag en het tegengaan van doorgesloten marktwerking in de sectoren schoonmaak, catering, beveiliging en de verhuisbranche.

Innovatief: inkoop inzetten voor het stimuleren van innovaties.

Het Rijk wil meer ruimte creëren voor bedrijven om innovatieve ideeën in te dienen. Onder andere door nieuwe aanbestedingsmethoden en meer te vragen naar oplossingen in plaats van een gedetailleerd omschreven product of dienst. Met die werkwijze draagt de rijksoverheid bij aan op de 25 vastgestelde missies in het nieuwe Missiegedreven Innovatiebeleid.

Inkoopuitvoeringscentrum voor Economische Zaken en
Klimaat en Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit,
Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO)

Juni 2022